

Павленко В'ячеслав

ORCID 0009-0004-2818-4865

Аспірант кафедри педагогіки, методики
викладання історії та суспільних дисциплін,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: kpmvitsd@gmail.com

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ УЧИТЕЛІВ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ XXI СТОЛІТТЯ

У статті розглядається актуальна проблема розвитку економічних знань учителів у системі неперервної освіти в умовах викликів XXI століття. Обґрунтовано необхідність постійного оновлення та поглиблення економічної компетентності педагогічних працівників для ефективного формування економічної культури учнів, їхньої підготовки до життя в умовах ринкової економіки та на вимоги сучасного соціуму. Розглянуто сучасні підходи до розвитку економічних знань учителів у системі неперервної освіти, включаючи традиційні курси підвищення кваліфікації, можливості дистанційного навчання, роль професійних спільнот, самоосвіту, стажування та інтеграцію економічних знань у методичну підготовку.

Мета статті полягає у виявленні ключових викликів XXI століття, що впливають на розвиток економічних знань учителів, аналізі сучасних підходів та перспектив удосконалення цього процесу в системі неперервної освіти.

Методологічною основою дослідження виступає комплексний підхід, що включає аналіз фундаментальної та прикладної наукової літератури з педагогіки, економіки та теорії неперервної освіти, критичне осмислення відповідних нормативних документів у сфері освіти, а також узагальнення передового педагогічного досвіду щодо розвитку економічної компетентності вчителів.

Наукова новизна дослідження полягає у здійсненні комплексної систематизації ключових викликів XXI століття (такі як цифровізація економіки, глобальна конкуренція, фінансова нестабільність, екологічні загрози), які об'єктивно визначають зростаючу необхідність якісного розвитку економічних знань учителів. Вперше обґрунтовано розширені шляхи оптимізації цього процесу в контексті системи неперервної освіти, враховуючи сучасні освітні тенденції.

Висновки. Підкреслено важливість безперервного професійного розвитку вчителів у сфері економіки для забезпечення якісної економічної освіти учнів. Підкреслено стратегічну важливість забезпечення безперервного професійного розвитку вчителів у сфері економіки як ключової умови для надання учням якісної та актуальної економічної освіти, що відповідає вимогам сучасного суспільства.

Ключові слова: економічні знання, вчитель, неперервна освіта, професійний розвиток, виклики XXI століття, економічна компетентність, економічна культура.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Сучасний етап розвитку людства характеризується динамікою соціально-економічних процесів. Глобалізація світової економіки, стрімкий розвиток цифрових технологій, зростання фінансової нестабільності, загострення екологічних проблем та інші складні явища кардинально змінюють умови життєдіяльності кожної людини [4–6]. В цьому контексті набуття належного рівня економічної грамотності та формування високої економічної культури стають не просто бажаними, а життєво необхідними компетентностями для успішної адаптації та активної участі в суспільному житті [1; 2].

Особлива відповідальність за формування економічного світогляду підростаючого покоління покладається на вчителя. Педагог виступає провідником у світ економічних знань, формує первинні уявлення про економічні закони, принципи раціональної поведінки, підприємництво та фінансову грамотність [3; 11]. Однак, як показує практика та результати окремих досліджень, рівень економічних знань значної частини вчительського корпусу, особливо педагогів, які не спеціалізуються на економічних дисциплінах, часто не відповідає сучасним вимогам [10].

Існуючі недоліки в економічній підготовці вчителів зумовлені низкою системних проблем. *По-перше*, у навчальних планах багатьох педагогічних закладів освіти економічній підготовці здобувачів освітніх послуг приділяється недостатньо уваги [10], обмежуючись базовими курсами, які не завжди забезпечують глибоке розуміння складних економічних процесів. *По-друге*, економічна інформація оновлюється надзвичайно швидко, і вчителі, які не займаються постійним самовдосконаленням, ризикують втратити актуальність своїх знань [9]. *По-третє*, складність сучасних економічних моделей та явищ потребує від педагога не лише знання термінології, але й уміння аналізувати, інтерпретувати та більш вдало застосовувати економічні знання в практичній площині освітнього процесу [7; 9]. *По-четверте*, недостатня мотивація до самоосвіти в економічній сфері серед частини педагогічних працівників також гальмує процес підвищення

їхньої економічної компетентності, яка вкрай необхідна для трансляції економічних знань в сучасному освітньому процесі моделювання конкурентноспроможних випускників закладів освіти [4; 9].

Натомість, виклики XXI століття суттєво посилюють актуальність проблеми розвитку економічних знань учителів [6]. Такі глобальні тенденції, як посилення міжнародної конкуренції, розвиток цифрової економіки, зростання фінансової нестабільності, загострення екологічних проблем, вимагають від педагога не лише розуміння їхньої сутності, але й здатності формувати в учнів критичне мислення, необхідне для аналізу цих процесів та прийняття обґрунтованих рішень [5; 8].

Педагог має бути готовим пояснити учням основи сталого розвитку, принципи функціонування цифрової економіки, ризики та можливості фінансових ринків [3; 11].

Усвідомлюючи зростаючу роль економічної компетентності вчителів, постає нагальна потреба у якісному розвитку їхніх економічних знань у системі неперервної освіти [9]. Це передбачає не лише оновлення теоретичних знань, але й формування практичних умінь застосовувати економічні концепції у педагогічній діяльності, розробляти інтегровані уроки, використовувати сучасні навчальні технології [5; 8] та налагоджувати ефективну комунікацію з учнями з економічних питань. Дослідження сучасних викликів, що детермінують необхідність розвитку економічних знань учителів, аналіз існуючих моделей неперервної економічної освіти педагогів та обґрунтування перспективних шляхів удосконалення цього процесу є важливим завданням сучасної педагогічної науки [9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць українських дослідників за останні десятиліття свідчить про зростаючий інтерес до проблем економічної освіти та економічної компетентності різних категорій населення, зокрема й учителів [1; 2; 6]. Однак, питання розвитку економічних знань саме вчителів у контексті системи неперервної освіти та з урахуванням викликів XXI століття потребує більш системного та глибокого розгляду.

Дослідження економічної освіти школярів представлені в працях таких українських науковців, як С. М. Ніколаєнко, О. Д. Білик, І. В. Журавльова та ін. [1; 2; 6]. У їхніх роботах розглядаються питання формування базових економічних понять в учнів різного віку, розробляються методики викладання економічних дисциплін у школі, аналізуються моделі економічної соціалізації школярів. Ці дослідження є важливим підґрунтям для розуміння того, які економічні знання та життєві компетентності мають формувати вчителі в учнів.

Питанням професійної компетентності вчителів присвячені праці Н. М. Бібік, Л. І. Даниленко, І. А. Зязюна, О. В. Овчарук та інших авторів [7]. У цих дослідженнях розглядаються різні аспекти професійної майстерності педагога, включаючи його предметну, методичну, психологічну та комунікативну компетентності. Однак, економічна компетентність як окремий компонент професіоналізму вчителя часто не отримує достатньої уваги або розглядається фрагментарно.

Окремі аспекти економічної підготовки вчителів у системі вищої педагогічної освіти позиціонуються в дослідженнях В. Д. Базилевича, К. В. Корсака, Т. С. Смовженко та ін. [4; 10]. Ці автори аналізують зміст та методику викладання економічних дисциплін у педагогічних університетах, наголошують на необхідності посилення практичної спрямованості економічної підготовки майбутніх учителів. Проте, питання неперервного розвитку економічних знань учителів, які вже працюють у системі освіти, залишається менш дослідженим.

Проблеми неперервної педагогічної освіти та професійного розвитку вчителів розглядаються в працях Л. М. Карамушки, С. О. Сисоевої, А. М. Хуторського та ін. [9]. У цих дослідженнях аналізуються різні моделі та форми неперервного навчання педагогів, визначаються ключові компетентності, які потребують постійного розвитку. Однак, специфіка розвитку саме економічних знань учителів у системі неперервної освіти з урахуванням сучасних економічних викликів потребує окремого вивчення.

Деякі українські дослідники звертаються до питань фінансової грамотності педагогів та її впливу на формування фінансової культури учнів (наприклад, О. В. Кириленко, Є. М. Стельмах) [3; 11]. У цих роботах підкреслюється важливість підвищення рівня фінансової обізнаності вчителів як передумови для якісного навчання учнів основам фінансової грамотності.

Аналіз останніх публікацій також показує зростаючий інтерес до використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійного розвитку педагогів, зокрема й у сфері економічної освіти (Н. В. Морзе, О. П. Пінчук) [5; 8]. Розглядаються можливості онлайн-курсів, вебінарів, інтерактивних платформ для підвищення кваліфікації вчителів з економічних питань.

Проте, слід констатувати, що комплексних досліджень, які б системно аналізували розвиток економічних знань учителів у системі неперервної освіти саме в контексті викликів XXI століття, наразі недостатньо. Більшість існуючих праць зосереджені на окремих аспектах економічної освіти школярів, професійної компетентності вчителів загалом або економічної підготовки майбутніх педагогів.

Таким чином, існує нагальна потреба у проведенні спеціального дослідження, яке б узагальнило існуючий досвід, виявило ключові виклики XXI століття для розвитку економічних знань учителів та обґрунтувало ефективні шляхи удосконалення цього процесу в системі неперервної освіти України.

Мета статті полягає у виявленні ключових викликів XXI століття, що впливають на розвиток економічних знань учителів, аналізі сучасних підходів та перспектив удосконалення цього процесу в системі неперервної освіти.

Методологічною основою дослідження виступає комплексний підхід, що включає аналіз фундаментальної та прикладної наукової літератури з педагогіки, економіки та теорії неперервної освіти, критичне осмислення відповідних нормативних документів у сфері освіти, а також узагальнення передового педагогічного досвіду щодо розвитку економічної компетентності вчителів.

Виклад основного матеріалу дослідження. На порозі третього десятиліття XXI століття світ зіткнувся з низкою взаємопов'язаних глобальних викликів, які глибоко трансформують економічну сферу та висувають нові вимоги до компетентностей усіх учасників суспільних процесів, зокрема й до педагогічних працівників [6; 9]. Розуміння цих викликів є критично важливим для усвідомлення необхідності постійного розвитку економічних знань учителів у системі неперервної освіти [9].

На нашу думку, ключовими викликами XXI століття, що визначають необхідність розвитку економічних знань учителів можуть бути:

– *Глобалізація та посилення міжнародної конкуренції*, що стали визначальними рисами сучасної економіки. Зростаюча залежність національної економіки в умовах воєнного стану в Україні недостатньо позиціонується на складному і динамічному світовому ринку. В свою чергу, педагог, незалежно від предметної спеціалізації, повинен мати уявлення про механізми міжнародної економічної інтеграції, діяльність транснаціональних корпорацій, вплив глобальних криз на національну економіку та конкурентоздатність країни [4, 6]. Він має бути здатним допомогти учням усвідомити можливості та ризики, пов'язані з глобалізацією, а також важливість розвитку національної економіки в умовах жорсткої міжнародної конкуренції.

– *Революція цифрових технологій та становлення цифрової економіки* кардинально змінюють способи виробництва, розподілу та споживання товарів і послуг. Штучний інтелект, блокчейн та інші новітні технології створюють нові галузі економіки, трансформують існуючі професії та вимагають від громадян володіння цифровою грамотністю та розуміння принципів функціонування цифрових ринків. Учитель не може стояти осторонь, він повинен не лише сам орієнтуватися в цифровому економічному просторі, але й бути готовим навчати цьому учнів, сприяти розвитку їхніх навичок використання цифрових інструментів в економічній діяльності та розумінню етичних і соціальних наслідків цифрової трансформації [5, 8].

– *Нагальна потреба у переході до сталого розвитку та формування «зеленої» економіки* зумовлена зростанням екологічних проблем та вичерпністю природних ресурсів. Вчитель повинен розуміти економічні аспекти екологічних викликів, принципи сучасної економіки, роль відновлюваних джерел енергії, механізми екологічного регулювання та важливість екологічно відповідальної поведінки. Він має бути здатним формувати в учнів екологічну свідомість, екологічну культуру розуміння економічних переваг сталого розвитку та готовність до дій, спрямованих на збереження довкілля [6].

– *Стимулювання інноваційної діяльності та підтримка підприємництва* є ключовими факторами економічного зростання та підвищення конкурентоздатності національних економік. Вчитель повинен володіти базовими знаннями про принципи підприємницької діяльності, розуміти роль інновацій у створенні доданої вартості та економічному розвитку, знати про державні програми підтримки підприємництва. Він має бути здатним заохочувати в учнів креативність, ініціативність та підприємницьке мислення [3, 10].

Отже, виклики XXI століття *створюють нову економічну реальність*, яка вимагає від учителя не лише оновлення своїх економічних знань, але й здатності транслювати ці знання учням, формувати в них економічне мислення, необхідне для успішної адаптації та активної участі в економічному житті суспільства [9].

Враховуючи зростаючі вимоги часу, система неперервної освіти вчителів поступово трансформується, пропонуючи різновекторні підходи до розвитку їхньої *економічної компетентності*: перш за все, необхідно *модернізувати програми підвищення кваліфікації педагогів*, довгострокові програми, спрямовані на поглиблене вивчення окремих галузей економіки, розвиток аналітичних та прогностичних навичок, формування вмінь застосовувати економічні знання у педагогічній практиці [4, 10].

Активно використовуючи інтерактивні методи навчання (кейси, симуляції, дискусії), варто залучати експертів із бізнесу та фінансової сфери [3]. *В умовах дистанційного навчання онлайн-курси, вебінари, інтерактивні платформи стають усе більш популярними* завдяки своїй гнучкості та доступності, вони дозволяють учителям самостійно визначати темп і час навчання, отримувати доступ до якісного контенту від провідних фахівців, брати участь у віртуальних дискусіях з колегами [5, 8].

Об'єднання вчителів за інтересами, участь у професійних асоціаціях сприяють обміну досвідом, спільному розв'язанню проблем, розробці методичного забезпечення та проєктів [9]. Важливим є формування навичок самостійного пошуку, аналізу та критичного оцінювання економічної інформації в державі та у світі [2; 6].

Практичні ознайомлення з діяльністю підприємств, фінансових установ, державних органів, що займаються економічним регулюванням, дозволяють учителям отримати безпосередній досвід функціонування економічних процесів та краще розуміти потреби сучасного ринку праці [4].

Методичні рекомендації та навчальні матеріали, що демонструють можливості інтеграції економічних аспектів у викладання різних шкільних предметів, сприяють формуванню в учнів цілісного економічного світогляду [1; 6].

Подальше удосконалення системи розвитку економічних знань учителів у системі неперервної освіти та контексті викликів XXI століття потребує реалізації низки стратегічних векторів розвитку:

– *Створення гнучкої та індивідуалізованої системи неперервного професійного розвитку*: надання вчителям можливості самостійно обирати форми, зміст та темп навчання відповідно до їхніх потреб та професійних інтересів.

– *Активне впровадження цифрових технологій в усі форми неперервної освіти*: розробка інтерактивних онлайн-курсів, симуляцій, віртуальних лабораторій, створення платформ для обміну досвідом та спільної роботи.

– *Посилення практичної спрямованості навчання*: збільшення кількості практичних завдань, кейсів, проєктів, організація стажувань та навчальних візитів.

– Створення ефективної системи мотивації та стимулювання професійного зростання вчителів у сфері економіки: впровадження грантів, конкурсів, програм підтримки інноваційних педагогічних ініціатив.

– Розробка та впровадження стандартів економічної компетентності вчителів: визначення чітких критеріїв оцінювання рівня економічних знань та умінь педагогічних працівників.

– Сприяння розвитку міждисциплінарної співпраці та інтеграції економічних знань в освітній процес на всіх рівнях освіти.

– Забезпечення постійного моніторингу та оцінювання ефективності програм неперервного розвитку економічних знань учителів з метою їхнього подальшого удосконалення.

Реалізація цих векторів дозволить створити ефективну систему неперервного розвитку економічних знань учителів, яка відповідатиме викликам ХХІ століття та сприятиме забезпеченню якісної економічної освіти для майбутніх поколінь.

Висновки. Проведене дослідження присвячене актуальній проблемі розвитку економічних знань учителів у системі неперервної освіти в умовах викликів ХХІ століття. Аналіз ключових глобальних тенденцій, таких як глобалізація, цифровізація економіки, фінансова нестабільність, необхідність сталого розвитку, зростання соціальної нерівності та активізація підприємництва, підкреслив важливість економічної компетентності педагогічних працівників для забезпечення якісної економічної освіти учнів.

На основі аналізу виявлено низку перспективних напрямів удосконалення цього процесу в контексті викликів ХХІ століття. Серед них особливу увагу приділено створенню гнучкої та індивідуалізованої системи неперервного професійного розвитку, активному впровадженню цифрових технологій, посиленню практичної спрямованості навчання, залученню експертів, стимулюванню професійного зростання, розробці стандартів економічної компетентності вчителів та сприянню міждисциплінарній співпраці.

Результати дослідження підтверджують, що розвиток економічних знань учителів у системі неперервної освіти є не лише педагогічною потребою, але й стратегічним завданням, спрямованим на підготовку майбутніх поколінь до життя та успішної діяльності в умовах складної та динамічної економічної реальності ХХІ століття. Ефективна реалізація запропонованих перспектив сприятиме підвищенню рівня економічної компетентності вчителів, що, в свою чергу, позитивно вплине на якість економічної освіти учнів та формування їхньої економічної культури.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку конкретних моделей та технологій розвитку економічної компетентності вчителів з урахуванням специфіки різних предметних областей та рівнів освіти, а також на оцінювання ефективності різних форм неперервної економічної освіти педагогічних працівників.

References

1. Білик О. Д. Економічна соціалізація учнів загальноосвітньої школи: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2010. 328 с.
Bilyk, O. D. (2010). *Ekonomiczna sotsializatsiia uchniv zahalnoosvitnoi shkoly: teoriia i praktyka* [Economic socialization of school students: theory and practice]. Kyiv, Ukraine: Pedagogichna dumka. 328. [in Ukrainian].
2. Журавльова І. В. Формування економічної компетентності учнів основної школи в процесі вивчення суспільствознавчих дисциплін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Харків, 2017. 256 с.
Zhuravlova, I. V. (2017). *Formuvannia ekonomichnoi kompetentnosti uchniv osnovnoi shkoly v protsesi vyvchennia suspilstvoznavchych dysyplin* [Formation of students' economic competence in middle school]. Kharkiv, Ukraine. 256. [in Ukrainian].
3. Кириленко О. В. Фінансова грамотність як складова професійної компетентності педагога. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 39. С. 238–244.
Kyrylenko, O. V. (2013). *Finansova hramotnist yak skladova profesiinoi kompetentnosti pedahoha* [Financial literacy as a component of teacher's professional competence]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly* – Pedagogy of Higher and Secondary School. 39. 238–244. [in Ukrainian].
4. Корсак К. В. Освіта дорослих: теорія і практика: навч. посібник. Київ: Кондор, 2010. 348 с.
Korsak, K. V. (2010). *Osvita doroslykh: teoriia i praktyka* [Adult education: theory and practice]. Kyiv, Ukraine: Kondor. 348. [in Ukrainian].
5. Морзе Н. В. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності педагога: навч. посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011. 384 с.
Morze, N. V. (2011). *Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v profesiinii diialnosti pedahoha* [ICT in teacher's professional activity]. Kyiv, Ukraine: Vydavnychi Dim «Slovo». 384. [in Ukrainian].
6. Ніколаєнко С. М. Економічна освіта в школі: концептуальні засади, зміст і технології: монографія. Київ: Науковий світ, 2008. 368 с.
Nikolaienko, S. M. (2008). *Ekonomiczna osvita v shkoli: kontseptualni zasady, zmist i tekhnolohii* [Economic education at school: conceptual foundations, content and technologies]. Kyiv, Ukraine: Naukivyi svit. 368. [in Ukrainian].
7. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід в освіті: стратегічні орієнтири розвитку. *Педагогіка і психологія*. 2003. № 1. С. 3–12.

- Ovcharuk, O. V. (2003). Kompetentnisnyi pidkhid v osviti: stratehichni oriientyry rozvytku [Competency-based approach in education: strategic development guidelines]. *Pedahohika i psykholohiia* – Pedagogy and Psychology. 1. 3–12. [in Ukrainian].
8. Пінчук О. П. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: навч.-метод. посібник. Київ: Академвидав, 2012. 336 с.
Pinchuk, O. P. (2012). *Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v navchalnomu protsesi* [ICT in the learning process]. Kyiv, Ukraine: Akademvydav. 336. [in Ukrainian].
9. Сисоєва С. О. Педагогіка неперервної освіти: навч. посібник. Київ: ВД «ЕКМО», 2012. 562 с.
Sysoieva, S. O. (2012). *Pedahohika neperervnoi osvity* [Pedagogy of lifelong education]. Kyiv, Ukraine: VD «ЕКМО». 562. [in Ukrainian].
10. Смовженко Т. С. Економічна підготовка майбутніх учителів професійного навчання: теорія і практика: монографія. Кіровоград: Видавництво «КОД», 2010. 432 с.
Smovzhenko, T. S. (2010). *Ekonomichna pidhotovka maibutnikh uchyteliv profesiinoho navchannia: teoriia i praktyka* [Economic training of future vocational education teachers: theory and practice]. Kirovohrad, Ukraine: Vydavnytstvo «KOD». 432. [in Ukrainian].
11. Стельмах Є. М. Формування фінансової грамотності учнів загальноосвітніх навчальних закладів: теорія і методика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2016. 304 с.
Stelmakh, Ye. M. (2016). *Formuvannia finansovoi hramotnosti uchniv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv: teoriia i metodyka* [Formation of students' financial literacy in secondary schools: theory and methods]. Kyiv, Ukraine: Pedahohichna dumka. 304. [in Ukrainian].

Pavlenko Viacheslav

ORCID 0009-0004-2818-4865

Postgraduate student at the Department of Pedagogy,
Methods of Teaching History and Social Disciplines,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: kpimovitsd@gmail.com

DEVELOPMENT OF TEACHERS' ECONOMIC KNOWLEDGE IN THE SYSTEM OF LIFELONG EDUCATION: CHALLENGES OF THE 21ST CENTURY

The article considers the urgent problem of developing teachers' economic knowledge in the system of lifelong education in the context of 21st-century challenges. The necessity of constantly updating and deepening teachers' economic competence is substantiated to ensure the formation of students' economic culture, their readiness for life in a market economy and their adaptability to the demands of modern society. The article analyses current approaches to enhancing teachers' economic knowledge, including professional development courses, distance learning opportunities, the role of professional communities, self-education, internships, and integration of economic aspects into methodological training.

Purpose of the article. To identify key challenges of the 21st century affecting the development of teachers' economic knowledge and to analyze modern approaches and prospects for improving this process within the system of lifelong education.

Methodology. The study is based on a comprehensive approach that includes the analysis of fundamental and applied scientific literature in pedagogy, economics, and lifelong education theory, as well as critical evaluation of educational regulatory documents and generalization of advanced pedagogical experience in developing teachers' economic competence.

Scientific novelty. The novelty of the study lies in the systematization of key global challenges (digitalization, global competition, financial instability, ecological threats) that determine the growing need for quality economic knowledge among teachers. For the first time, comprehensive ways to optimize this process within the framework of lifelong education are substantiated, considering current educational trends.

Conclusions. The study highlights the strategic importance of lifelong economic education for teachers as a condition for delivering high-quality economic education to students. Proposed directions for improvement include flexible, individualized learning paths, digital tools, practice-oriented methods, and the development of national standards for teachers' economic competence.

Keywords: economic knowledge, teacher, lifelong education, professional development, 21st-century challenges, economic competence, economic culture.

Стаття надійшла до редакції 17.01.2025

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Тимошко Г. М.**